

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Concilia Provincialia Mediolanensis Sex

Borromeo, Carlo

Venetiis, 1602

De Ministris Ecclesiae.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62072](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62072)

CONSTITUTIONVM ET DECRETORVM

Synodaliū Prouinciæ Mediolanensis.

Liber Quartus.

De Ministris Ecclesiæ.

S V M M A R I V M.

- 1 Ministris Ecclesie omnibus certa muneris ratio prescribitur.
- 2 Canonici tres initio anni deligendi, qui de officialium, & ministrorū creandorum moribus inquirant.
- 3 Suum munus ipsi per sese obeant.
- 4 Ministrorum singulorum officia quę hac prima prouinciali Synodo explicanda.
- 5 Munera alia communi iure, vel Ecclesiarum statutis illis attributa seruanda, uel restituenda.
Idque Episcopi cura censuris propositis. 8.
- 6 Canonici duo ab Episcopo adhibendi ad assignandum singulis proprium munus, quibus certum attributum non est.
- 7 Beneficijs quibuscumque immunibus pristina munera restituenda imponendaue, aut ea unienda.
- 9 A quibus absentia facultatem petant.
- 10 Quibus ipsa licentia non proffit.
- 11 Canonicoꝝ pactio, collusio, remissione sublata.
- 12 Quando permittatur: cum limitatione ex Quinto.
- 13 Distributiones quotidiana tenues, qua ratione augenda.
Præsides Choro tridui licentiam Canonici, & ministris concedere potest supra num. 9.
- 14 Diuinis officijs persoluendis quid præstet: quos obiurget, quosque Episcopo deferat.
- 15 Negligens in officio suo a quo puniatur.
- 16 Si tale officium institutum non erit, qui eo fungatur, & quando amoueri possit.
Is solum in choro, in Ecclesia, & Sacrificia iubeat communia deat. diu off. num. 27.

- Licentiam concedit carico alium substituendi, aliosque substituit, in mū
 sionariorum locum, infra num. 21. 47. & 48.
- Corripit inobedientes, & Episcopo defert, num. 30.
- Obiurgat magistrum chori, num. 32.
- Probat causam absentis a choro. De diu off. 75.
- Birto in choro videntes monet, ne vrantur. Ibid. nu. 36.
- Quo alia moneat, ac faciat. Ibidem.
- 17 Canonici in choro vna cum alijs canant.
- 18 Ex ijs constituendus hebdomodarius.
- 19 Is si suo muneri defuerit, quid amittat.
- 20 Eorum in diuinis officijs, & Episcopo celebrante munus.
- 21 Canonicatibus munus sacri ordinis annexum, per eos obtinentes exer-
 dum.
- 22 Ordo sacer vbi annexus non sit, annectendus.
- 23 Non ipsis Canonicis, sed Canonicatibus, & in quibus id locum ha-
 beat.
- 24 Canonicorum dimidia pars, dignitatibus exceptis presbyteri sint.
- 25 Sacer ordo qui Canonicatui est annexus a Canonico illum obtinente,
 suscipiendus.
- 26 Non suscipiens, eo priuatus declarandus.
- 27 Canonici quo tempore capitula non habeant.
 Canonicorum que ratio sedendi, & collegialiter incedendi. Que ad ca-
 pit. pert. num. 10.
- 28 Magister caerimoniarum seu chori, Officium, Antiphonas, Psalmos,
 Lectiones recitandas denunciaret.
- 29 Quando item standum, sedendum, &c.
- 30 Quos admoneat, & erudiat. Is ab omnibus audiendus.
- 31 Tabellam conficiat de tempore, & ordine, quo quisque Missam celebret,
 & alia munera obeat.
- 32 Si in officio deliquerit, a quo obiurgetur, & puniatur.
- 33 Si tale officium in Ecclesia non sit qui ad id, & a quo constituen-
 dus.
- 34 Vbi verò, & chori Magister, & Magister caerimoniarum fuerit, quid
 ab eorum singulis præstandum.
 Quos Missæ ritus instituere debet. De Missis sine cantu, nu. 47.
- Magister caerimoniarum in vnaquaque plebe item constituendus,
 qui Clericos in Missæ caerimonijs, & diuinis officijs ritè obeundis insti-
 tuatur. Ibidem. nu. 50.
- 35 Sacriste officium in sacris vasis, & vestimentis custodiendis consistit.
 In renouanda sepius aqua benedicta. 37.
- 36 In rebus ad diuina officia præparandis.

- 38 In ornando Altari maiori.
- 39 In dandis Canoniarum horarum signis.
- 40 Ad quem usum in Sacristia tres tabellas habeat.
- 41 In rebus, & sermonibus in anibus à Sacristia remouendis.
- 42 In Laicis item excludendis.
- 43 Quæ alia obseruet in celebranda Missa.
Sacrista absq; facultate ordinarij id officij non exerceat. De diu. off. 69.
- 44 Mansionarij columnæ chori.
- 45 Munus suum accuratè obeant.
- 46 Quale illorum munus.
- 47 Si defuerint, quid amittant. 52.
- 48 Utque muneri suo commodius satisfacere possint, a quibus oneribus liberandi.
- 49 Quod eorum stipendium.
- 50 Duo singulis hebdomadis eligendi.
- 51 Quale ipsorum duorum officium.
Mansionarij, qua ratione approbandi ad vis distributionum capiendurum. De distribut. num. 14.
Si muneri suo defuerint, a quo punctentur. De Punctatoribus. 29.
Quoquo modo supputatio, & solutio fiat distributionum eis spectantur
Ibidem 33.
Punctatoris officium. De Punctatoribus.
Thesaurarij officium quale, & quo tempore perseueret.
De distribut. num. 21.
- 52 Custodes ecclesie obseruent contra decorum Ecclesie delinquentes.
- 53 Quæ ornamento ecclesie officiant, prohibeant, & arceant.
- 54 In Ecclesia pernoctari non patiantur.
- 55 Vigilent, ne Altaria spoliuentur.
Laicos homines de rebus profanis Concilia, & parlamenta publica habere non permittant. De religiosa in Sacris locis conuersatione, num. 3.
Colloquia, congressus, & deambulationes in ea non tolerant, Ibidem 4.
Id munus ne exerceant, nisi approbati, & ex licentia Episcopi.
De diu. off. 69.
- 56 Functiones minorum ordinum ad usum reuocandæ.
- 57 Et quibus in Ecclesijs, infra quod tempus, à quibus, quo stipendio, & qua ratione, quaque disciplina præstandæ. 59. 60.
Ea ordine tradite à Metropolitano adendæ: quæque aliæ. 60.
In tabellamque redigendæ: & loco Ecclesie publico proponendæ. 61.
- 58 Iis constitutis, qui liberi eius ab ipsis functionibus.
Functiones minorum ordinum clericatibus etiam imponendæ, 5. numero 7.

Ab ijs quoque exercenda qui Ecclesiasticos ordines suscipiunt. Quae ad ord. sac. pert. num. 89.

Et qua ratione. Ibid. num. 91. & 93.

A designata Ecclesia discedentes, ut puniantur. Ibid. nu. 96.

Rektor Episcopo referat an ille praesentur. Ibid. 94.

Testimonium ab eodem Rectore de eis praestitis quale. Ibid. 95.

Quae aliae functiones non praestanda absque licentia, & approbatione.

De div. off. 69.

61 *Offitij officium est fores Ecclesiae custodire.*

62 *Ecclesiam claudere, & aperire.*

Obiique certa constituenda hora. De religiosa in sacris locis conversatione. num. 5.

63 *Infideles, & c. eicere.*

64 *Populum impedire, ne ad Sacerdotem celebrantem propius accedat.*

65 *Campanas pulsare.*

66 *Dormientes, vendentes, deambulantes, & c. monere, & expellere.*

67 *Mendicantes excludere.*

68 *Ecclesiam reverendam curare.*

69 *Bruta expellere.*

70 *Aliaque in decentia amonere.*

71 *Lectoris in ecclesia munus quale.*

72 *Pueros Christianam doctrinam edoceat.*

73 *Exorcista munus qui exercere possint.*

74 *Exorcismos memoriae mandent.*

75 *Ne exorcizent Episcopo inconsulto, & facultate scripto non impetrata. 78.*

76 *Episcopus vero, id non promittat, nisi etate, & moribus exorcitaturi probatis.*

77 *A quibus exorcitaturus caueat, & que seruet.*

79 *Antequam exercitare incipiat, quid perquirat.*

80 *Nullum donum capiat.*

81 *Vbi exercitet.*

82 *Et quibus praesentibus, quibusque absentibus praesertim si mulier exercitetur.*

83 *Quando exorcismus adhibendus.*

84 *Duobus eodem tempore non adhibendus.*

85 *Vt hoc munus religiosè exerceatur qd agendum si inferior, vel Sacerdos sit.*

86 *Energumeni, antequam exercitentur, confessi sint.*

87 *Mulieris energumene caput, corpusve, ut non tangendum.*

88 *Liberi in exercitando, qui adhibendus.*

- 89 *Regula exorcismorum tabellionatæ, ubi proponende. 90.*
 91 *Acoluthi functiones subdiaconum, & Diaconum affectari illisque in-
 seruire. 92.*
 93 *Lumina accendat, & deferat.*
Urceolos vini, & aquæ pro Missa præparet.
 94 *Acoluthi muneris restituendi ratio. 95.*
Comitetur Episcopum, & quando 96.

1. de Mini-
 stris Ecclē.
 & diuin. offi-
 cii.

N E studium, ac pietas eorum, & qui celebrant, & q̄
 audiunt diuina officia, perturbetur, neque quib-
 quam alieni muneris partes vsurpet, sed suū, quib-
 que officiū diligenter exequatur, omniaq; vt de-
 bent, in domo Dei ordine fiat: decreto Sacri Tri-
 Cōcilii obtemperantes, qđ in prouincialibus Sy-
 nodis certam diuinis officiis, & Ecclesiæ mini-

stris formulam pro cuiusque prouinciæ ritu, & moribus præscribi vo-
 luit, hæc statuimus,

sel. 24. c. 12.
 1. communia
 de Min. str.

2 Cathedralium, & collegiatarum Ecclesiarum capitula, quibus huc
 est creandi cuiusuis generis officiales, & ministros in eisdem Ecclesiis
 initio anni semper tres diligant Canonicos, quorum munus sit, cum ha-
 iusmodi creatio facienda erit, prius diligenter, de eorum, qui creandi e-
 runt, moribus inquirere, deinde coram Episcopo iurare eos, quod ipsi
 sciant, probos, idoneos, & dignos esse, qui ei muneri præponantur. Quod
 si aliter officiales creentur, eorum creatio nulla, & irrita sit.

Conc. Trid.
 sel. 24. c. 12.
 in fine.
 sel. 24. c. 13.
 ver. omnes
 verò.

3 Archidiaconi, Archipresbyteri, alique in dignitate ecclesiastica
 constituti, Canonici, & reliqui ecclesiarum ministri in Sacris Ecclesiæ
 officiis munus suum ipsi obeant, non per alios exerceant.

4 Singulorum autem munera, atque officia, ad res diuinas obeundas
 pertinentia, hac Synodo explicanda illa quidem videbantur, sed, quo-
 niā, quæ iis de rebus Sacrorū Canonū legibus olim explicata sunt, ea par-
 tim vsu eorum neglecto, obscurata sunt, partim pro varia, & locorum, &
 temporum ratione iam pœnè omninò mutata videntur, non certa qua-
 dam præcepta tradi, ac præscribi facile possunt. Ad quorum tanè ratio-
 nem omnis vniuscuiusque eorum munerum regula, atque vsus dirigere-
 tur, eam ob causam his nostris decretis, & tantum munera præscriben-
 da censuimus, quæ ad Ecclesiarum, quæ in nostra prouincia sunt, admi-
 nistrationem hoc tempore pertinere, vel maximè viderentur.

5 Sed quæcumq; alia sūt munera, vel cōi iure, vel pbatis cuiusq; Eccle-
 siæ Constōnibus, uel dignitatū, personatū, portionū, aliorūve officiorū
 Ecclesiasticorū institutione, ipsis Ecclesiæ ministris in officiis diuinis at-
 tribuuntur, ea oīa magna cura, summaq; diligentia studeant Episcopi ab
 omnibus seruari, & quæ antiquata sunt, ad vsū reuocari.

Nec

Nec verò ab ijs præstandis cuiquam se propterea excusare liceat, quòd his nostris constitutionibus ex ijs officijs aliqua alijs ministris, vel alio nomine appellatis, adscripta sint.

6 Quòd si aliqua dignitas, personatus, aut officium in Ecclesia fuerit, cui neque ab institutione, neque à iure communi, neque à proprijs constitutionibus, quæ probatæ sint, neque his decretis proprium munus in diuinis officijs sit attributum, aut quod sit non satis constet, Episcopi, duobus adhibitis de Capitulo, quorum alter ab Episcopo, alter à capitulo deligatur, assignent singulis dignitatibus, & officijs proprium munus, quemadmodum cum sententia factorum canonum, & cum propria ecclesie probatis constitutionibus, & cum his sanctionibus pro ratione loci magis congruè iudicabunt.

7 Cæteris etiam beneficijs, quæcumque iam ab Ecclesiasticis officijs immunita reperiuntur, siue canonicatus, siue clericatus, siue etiam simplicium nomine appellentur, iis Episcopus pristina munera restituat: ac, si non constat satis, qualia ea essent, pro fructuum ratione onera imponat, aut Missas, diuinaque officia celebrandi; aut si clericatus, simplicia beneficia sunt, minorum etiam ordinum functiones obeundi ad diuini cultus propagationem. Nec verò tamen veramus, quin talia beneficia venite Episcopo liceat ex facultate, sibi communi iure, Concilioque Tridentino permiffa.

8 Ea verò officia, & cætera, quæ in diuinis rebus à nobis hac Synodo præcipiuntur. Episcopi, propositis censuris, & alijs pœnis efficiant, ut ab omnibus ea ratione, qua dictum est, diligenter præstentur.

9 Ne multis Ecclesie ministris eodem tempore absentibus diuinus cultus deseratur; Canonici, & qui præterea choro, uel Ecclesie addicti sunt, quo tempore eis à iure communi, vel à sacro Trident. Concilio permiffum est, vt ab Ecclesia abesse possint; à Præsidente chori, si triduo reuersuri sunt, si diutius absaturi, ab ordinario facultatem discedendi petant.

Si quid præterea ab eo, qui discessurus est, eius Ecclesie constitutiones requirunt, in eo constitutionibus pareat.

10 Nemini autem ita proffit absentie licentia, vt eo tempore distributiones quotidianas percipiat.

11 Nisi etiam constitutione Bonifacii VII. & Tridentini Concilij auctoritate decernimus, vt nulla canonicorum, aut aliorum pactio, remissio, vel collusio fiat, factave vim habeat, nullumve statutum, aut consuetudo, quæcumque illa sit, valeat, quibus aut absenti quauis de causa eius diei, vel sacre horæ, in qua muneri suo defuerit, aut omninò cuiquam contra, quàm iure communi, & eiusdem Tridentini Concilij, & his nostris constitutionibus designam sit, distributiones quotidianæ

Sess. 24. c. 12.

c. consuetudinæ, de cler. non resid. sess. 24. c. 12. sess. 21. c. 3. Ex Quarto etiam de distributionibus, §. si uerè.

dianę dari possint. Si datę fuerint, qui acceperit, suas non faciat, sed eas restituat, quę iure ipso accrescant alijs in seruientibus, qui huiusmodi pactio, remissioni, collusioni, vel prebitioni assensu non fuerint, nisi ex constitutionibus Ecclesię probatis, alteri debeantur. Si verò omnes an senserint, vñibus Ecclesię iam tunc addictę intelligantur.

12 Declaramus autem in his excipi eos, qui ob infirmitatem, vel aliam necessitatem, aut manifestam Ecclesię vtilitatem ex ipsa Constitutione Bonifacij, aut sacris canonibus, vel Tridentina Synodo excusantur.

13 Efficiant Episcopi intra sex menses, vt in Ecclesijs Cathedralib. & Collegiatis, in quibus vel nullę, vel tenues sunt distributiones quotidianę, tertia fructuum pars omnium dignitatum, & canonicatum, aliorumq; reddituum, quemadmodum à Tridentino Concilio preceptum est, in quotidianas distributiones conuertantur.

14 In Cathedralibus, & collegiatis ecclesijs, qui choro preesidet, vigilet diligenter, ne quid pretermittatur in diuini officij institutione, vel progressionem, vel in reliquis, quę ad probatam chori rationem pertinent, & alijs, quę communibus, vel proprijs constitutionibus in diuinis officijs obeundis prescribuntur. Neve absurdę, indecorę, vel preposterę quidquam fiat. Si qui suo officio non satisfaciunt, eos grauitur, & amanter obiuret: si non reliquerint, iubeat punctatorem in libro illos describere, & ad Episcopum deferre, cui dignas penas pendant.

15 Si ipse in suo munere obeundo negligens fuerit, ab Episcopo, vel ab alio, qui ecclesię preesit, puniatur.

16 Si quę autem ecclesia non habet, qui huic muneri nominatim prepositus sit, vel si habet, is non adsit in choro, Preesidentis officio fungatur, qui primo chori loco tunc sedet ex ijs, qui dignitates, aut canonicatus in ea Ecclesia obtinent.

Preesectus chori, vbi ex antiqua, probataq; ecclesię institutione nominatim nemo est, neque alius item, quem huic muneri Episcopus preceperit, eiusmodi officio fungatur, vt primo Concilio Prouinciali cauetur, qui digniori chori loco sedet: verò quò ad alium ei muneri Episcopus arbitrato suo preposuerit. A quo officio quancumque cum amouere, tum rursus confirmare Episcopo liberum sit. Qui autem ex antiquo probato instituto gerit, si ei curę, ac vigilantie minus apertim, aut negligentem, aut alias non rectę, vtiliterque munus suum prestantem animaduertit, illum amouendi, & eidem muneri, illius loco, alium preficiendi, ius item, & facultas omnis eidem Episcopo liberę competat.

17 Qui dignitates, aut personatus in Ecclesijs obtinent, & Canonici nomi-

Sess. 21. c. 3.

1 de off. eius
qui choro preesidet.

4. quę perti.
ad sanc. Missę
sacris. & diu.
offic.

r. de ijs, qui
Dignit. Perso

nominis, ac institutionis sue memores ea pietate, & assiduitate divina officii colere debent, ut alij eorum exemplo ad studium, & amorem divini cultus accendantur.

Itaque auctoritate etiam Tridentini Concilij precipimus, ut, cum in choro psallendum est, ipsi quoque quantum honoris gradu ceteris prestant, tanto studiosius psalmis, hymnis, & canticis, vna cum aliis modulantes, Deum laudes concelebrent. Cui officio si defuerint, pro absentibus habeantur, & earum horarum, quas ea ratione non obierint, distributionibus mulcentur.

18 Constituantur ex Canonice Sacerdotibus hebdomadarii, qui diebus infra statuta Missam & Vesperas canant: cui octavo die succedat alius eiusdem ordinis: idque semper, aut in orbem fiat, aut alio modo, pro Ecclesie consuetudine.

19 Is, si suo officio defuerit, trium dierum distributionibus careat, quas Episcopus arbitrio suo, vel ceteris, choro operam dantibus, diu idat, vel in locorum piorum usum conferat: tributa tamen aliqua parte canonico, qui college munus expleverit.

20 Reliqui canonici decoro cantu, antiphonas exordiantur, quas Mansionarius dicitur.

Si celebranti Episcopo, aut alia Pontificalia exercenti, diligenter non adfuerint, & interfuerint, poenam subeant, que ei videbitur.

21 Quibus canonicatibus, prebendis, dignitatibus, aut personatibus, & officijs adiunctum est munus aliquod presbyteri, diaconatus, aut subdiaconatus; qui ea obtinent si, quemadmodum a Tridentino Concilio prescriptum est suo officio per se non fungantur; priuentur eius officij distributionibus, in quo muneri suo defuerint, nisi legitime impediti, impetrata licentia ab eo, qui choro presederit, vel superiore ordinario, per alios satisfecerint.

22 Quibus autem canonicatibus, ac portionibus non est annexus ordo presbyteratus, diaconatus, & subdiaconatus, is Episcopus, cum consilio capitali, singulis singulos ordines annectat, quemadmodum a Tridentina Synodo prescriptum est.

23 Quod de ordine sacro annectendo, iam pridem decreto Concilij Provincialis primi ex Tridentina Synodo constitutum est, id in executionis usum ita ab Episcopo inducatur; ut, vel presbyteratus, vel diaconatus, vel subdiaconatus, non ipsis quidem canonicis, sed canonicatibus, & portionibus singulis, quae in Cathedrali Ecclesia sunt, annectatur: nec vero annexionis decretum locum habeat in illis canonicatibus, prebendisve, quibus in fundatione iam certus ordo annexus est.

Quod

natus, aut Canonici habeant.

Sess. 24. c. 12.

18. 17. 1

19. 17. 1

Sess. 24. c. 12.

Sess. 22. c. 4.

Sess. 24. c. 12.

Sess. 24. c. 12.

5. de iniciando ord. Sac. Ibidem.

scilicet 12. c. 4.

24 Quod autem canonicorum saltem dimidia pars, cautum est, ut sacerdotio, presbyterate initiatur, in ea, cum dignitates non consecantur, totidem canonicatus sacerdotales constituendi sunt, quot prescriptam illam dimidiam partem saltem conficiant.

25 Vbi primum unicuique, vel canonicatui, vel portioni sacerdotis ordo annexus ab Episcopo est, ad eum ordinem suscipiendum, canonicus etiam, qui iam illud obtinebat, compellatur.

26 Si quis autem monitus, non susceperit, priuatus ab illo declaratur ad eiusdem Tridentini Concilij prescriptum.

s. vt supra.

27 Canonici quo tempore diuina officia, celebrantur, non habeant capitula, nisi fortasse aliter euidentis necessitas postularit. Qui contra fecerint, distributionem ne capiant eius horæ, in qua id commiserint.

Neque etiam diebus festis capitula habeantur, nisi probabilis causa intercesserit.

1. de officio Magistri chori, & cœrem.

28 Chori, vel cœrimonialium magister, siue alio huiusmodi nomine appelletur, qui diuinis officiis celebrandis tanquam magister est, denunciet officium simplex, vel solenne celebrandum.

Quando de Dominica, de festo, vel de feria.

Quæ antiphonæ, orationes, psalmi, lectiones recitandæ, aut cœnendæ.

29 Quando standum, sedendum, caput submitendum, aut flectenda genua.

30 Omnes ecclesiæ ministros sui officij admoneat.

Adolescentes, vel rudes, quibus Euangelium, Epistola, vel aliquid eius generis publicè recitandum sit, prius in Sacristia audiat, & erudiat.

Eum omnes audiant, qui non audierint, ab eo, qui choro præsedet, corripiantur, & si opus erit, ad Episcopum deferantur.

31 Tabellam in sacristia figendam conficiat, in qua præscribat quid à singulis canonicis, vel aliis beneficiatis in singulis horis per hebdomadam, aut etiam per plures dies recitandum, cantandumve sit. Qui, quo tempore, & ordine Missam celebrare, vel horas dicere, aut alia munera obire debeant.

Qui autem, quod ei in tabella præscriptum fuerit, non fecerit; inquam horam peccarit, eius distributiones amittat.

32 Si magister in officio suo deliquerit, à Præsidente chori obiurgetur, & ab ordinario puniatur pro delicti modo.

33 Si in aliqua Ecclesia non fuerit huiusmodi officium Episcopus, capitulo adhibito, ad id constituat clericum aliquem probatis moribus, & in diuinis officiis exercitatum, cui stipendium det, communibus

munibus etiam sumptibus, si opus erit.

34 In qua verò ecclesia fuerint Magister ceremoniarum, & magister chori distincti, suas cuique munerum partes ex his regulis Episcopus, de capituli consilio, arbitrio suo attribuat.

35 Sacrifista habeat custodiam sacrorum vasorum, vestimentorum ecclesiasticorum, & totius thesauri ecclesiastici.

r. de officio sacrifiste.

Vasorum, vestimentorum, instrumentorum, & ornamentorum omnium altarium, & reliquorum omnium munditiæ, nitenti que consulat. Eiusdem curæ sint, lumina, cæra, & oleum.

36 Vinū, hostias, candelas, & coreos, cæteraq; è sacrificia necessaria ad diuina officia præparet.

37 Aquam benedictam singulis hebdomadis, uel etiã sapias, si opus erit, ipse renouet, vel ab aliis renouandam curet.

38 Altare maius, & oia alia, præcipuè diebus festis, decenter ornent.

39 Hora congrua ipse, uel alius eius iure, campanæ sono det signum matutini, missæ, & aliarum horarum canonicarum.

40 Habeat in sacrificia tres tabellas; vnâ, in qua omnes Missæ, & officia pro mortuis, & reliqua descripta sint, quæ ex imposito onere, ac munere, quacumque de causâ in ea ecclesia celebrari oporteat; alterâ, in qua vniuscuiusque dignitatis, canonicatus, præbendæ, capelle, altaris, seu alterius beneficii, & officii eius Ecclesiæ in Missis, & aliis diuinis officiis obeundis debita munera contineantur; tertiam, quam supra diximus à magistro chori conficiendam esse. Curet que, vt quæ tribus his tabellis præscripta sunt, munera, à quibus debet, omninò præstentur.

41 Eiusdem officium erit operam dare, vt è sacrificia sermones de inanibus, profanisq; rebus, multòque magis iurgia, rixa, & turbe omnes arceantur.

42 Laicos ibidem versari ne patiatur.

43 Nemini permittat, ut sacris vestibus induatur, nisi tunc, cum ei Missa celebranda sit.

In ijs, qui primo, qui secundo loco, qui deinceps Missam celebrare debeant, ordinem tabulæ seruandum curet.

Si quis autem suo tempore præstò non fuerit, uel ei, quem absens suo nomine substituerit, uel proximo post absentem, suo arbitrio, Missæ locum det.

Duobus autem ad summum, potestatem faciat eodem tempore parandi se ad Missæ celebrationem.

44 Missionarij, qui chori sunt, quasi quedam columnæ, totum ferè horarum, ac diuinorum officiorum pondus sustinentes, munus suum accuratè obeant.

r. de off. Missionarij.

Cùm

46 Cū oportuerit, ad lectorile accedant, vt antiphonas, respōtoria, gradualia, & alia huius generis canant.

Solemnibus festis diebus, & quoties opus erit, pluuialia induant, nisi alij nominatim huic officio præfecti sint

47 Si muneri suo defuerint, illius horæ, in qua non satis fecerint, distributione priuentur, & alij eius arbitratu, qui choro præsidet, illorū officij partes suscipiant.

48 Idem, vt muneri suo commodius satisfacere possint, ab ijs oneribus liberentur, quibus ad chori vtilitatem, magistri ceremoniarum, & eius, qui choro præsit, arbitrio leuandi videbuntur: neque quo tempore diuina officia in choro fiunt, paruam Missam celebrent, nisi necessitas postularit.

49 Eisdem episcopi honestum stipendium cōstituentum curent. Qd si illis etiam dantur distributiones, eodem tempore, quo canonici, pro officij, & laboris modo eas percipiānt.

50 Ex mansionarijs duo in singulas hebdomadas deligantur; idq; in orbem fiat, nisi aliud probatus ecclesiæ mos requirat.

51 Horum alter officij ordiatur, & pficiat, cōstitens in medio choro, uel ad lectorile, qd ab ea parte sit, vbi is fuerit: Missam et festis diebus semiduplicibus canat, nisi alij sint ei muneri præpositi.

Alter psalmodum tonū instituat pro tēpore, & antiphonarum, quæ ubi legenda fuerint, ab ipso tantū, uel solum ab alio legantur. Diebus verò festis in decantandis antiphonis, canonicis, & alijs voce præeat: & quæ cantanda, uel legenda sint, ipsis indicet. Is, antequam officij inchoetur, chorum ingressus, libros præparet; Missam, psalmos, antiphonas, & alia, quæ vsus requisierit, inueniat.

1. de off. custodia.

52 Mansionarij in suo munere contumaces, vel negligētes, pro modo culpæ, iudicio eius, qui choro præsit, distributionibus careant.

Custodes ecclesiæ, uel quicumque alio noīe id negotium curant, obseruent diligentissimè, & clericos, & laicos, contra decorum, & honestatem ecclesiæ delinquentes, eosq; sui officij moneant; ac si non respuerint, ad chori præfectum, vel episcopum deferant.

53 Omnia, quæ ecclesiarum honestati, ornamento, decorove officere possint, prohibeant, & areeant.

54 Neve quemquam noctu in ecclesia morari sinant.

55 Maximè autem vigilant, ne altaria spolientur, aut quidquam ex ecclesia surripiatur.

1. de functionib. Minorū ord. ad usum reuocandis. sess. 23. c. 17.

56 Episcopi ex Tridentini Concilij præscripto veteres sacrorum ordinum functiones, quibus in locis intermissæ sunt, ad vsum reuocandas omni diligentia curent.

57 Atq; ideo in Cathedralib. saltē ecclesijs, sex mensū spatio, singulis minoribus

minoribus ordinibus, instituunt aliquos, quibus ex eiusdem Concilii formula stipendium attribuant; ut non ea solum munera, quæ illis infra præscribimus in eisdem ecclesiis expleant; verum et cætera, quæ sacris antiquorum canonum decretis ad eos pertinere episcopi cognouerint; ac, si quæ ita alia ad cuiusque ecclesie utilitatem, dignitatemve eisdem pro temporis ratione imponenda duxerint.

58 Quibus sic constitutis, licebit episcopo ab eorum officiorum, quæ ab eis deinceps præstanda erunt, munere alios liberare, quibus id oneris ex nostris constitutionibus supra impositum est.

59 Ut & minorum ordinum functiones ad usum reuocentur, & per eos tantum præstentur, exerceanturve, qui in illis constituti, adscriptive sunt, ad Tridentinæ Constitutionis præscriptum, hæc decernimus.

Vbi fabricæ ecclesiæ, capitula, monasteria, vniuersitates, confratriæ, collegiæ ita cuiusvis generis, ac alij præterea quibus homines laicum custodis, aut monachi, uel alio nomine, certis et olim, huic muneri attributis bonis, fructibus, redditibus, aut alio quouis modo, nomineve, etiam prohibito suo, constituta mercede, habere, adhibereve solent, qui ecclesiam custodiant, aperiant, claudatve, campanas pulsent, aliasve huiusmodi ecclesiasticas functiones obeant, aut alius census est, quauis ratione huic sustentationi attributus, eius laici hominis loco, clericus deligatur: qui pro ratione ordinum minorum, quos susceperit, earum functionum munus præstet; atque is constituta illi mercede, aut attributos fructus, redditusve capiat: qui si satis non sint, illa, uel capitula, uel monasteria, uel collegia, uel alij, ut supra, ad quos ullo modo pertinet, quod deest suppleant.

60 Minorum ordinum functiones, ac munera à singulis clericis pro eorum, quibus initiati sunt, ordinum ratione præstentur, quæ non solum Concilio nostro prouinciali primo præscripta sunt, verum et cætera, quæcumque ex factorum canonum legibus, & cum probatis ecclesiasticæ discipline monumentis, & ecclesiarum huius prouinciæ rationibus, uberius, & copiosius expressa, ordineque tradita, ad totius prouinciæ usum à nobis edentur.

Idque præter functiones, quas Episcopus ad eos, quauis ratione pertinere decreuerit, uel ad cuiusque ecclesie dignitatem, utilitatemve illis imponendas, tribuendasve censuerit, ut est eodem primo Concilio decretum.

61 Tabella uero ex earum omnium functionum præscriptarum ratione, in omni ecclesia Cathedrali, collegiata, & parochiali sit, quæ in sacrilitate loco certo, perspicuoque proponatur, ut clerici adscripti, suas quique functiones noceat, atque exequi ritè possint.

61 Ostiarius fores ecclesiæ custodiat.

62 Ecclesiam suo tempore claudat, & aperiat.

63 Infideles, laicos, excommunicatos, & alios, quibus iure interdictum est, ab ecclesia arceat, & eiiciat.

Ne

4 quæ pt. ad
sacr. Ord.
sess. 23. c. 17.

- 64 Ne populum propius ad sacerdotem, rem diuinam facientem, accedere patiatur.
- 65 Campanas pulset.
- 66 In ecclesia dormientes, vendentes, ementes, deambulantes, colloquentes, aliave ratione officia diuina perturbantes, & quouis modo indecore, atque irreuerenter se habentes, moneat, si pertinaces sint, expellat, aut ad superiorem deferat.
- 67 Mendicantes excludat.
- 68 Ecclesiam verendam curet.
- 69 70 Bruta denique, canesve expellat: quidquidve in ecclesia dedecet amoueat.
7. de Lectore. 71 Lector in ecclesia prophetias, quę in Missa legendę sunt, & lectiones pronunciet, quę ex veteri, & nouo testamento in matutinis dicuntur.
- 72 Pueros, si ita Episcopo videatur, prima fidei rudimenta doceat.
3. de exorcista. 73 Nemo energumenis manus imponere, aut causa eiiciendi demones exorcismos legere audeat, nisi exorcistę ordine sit initiatus.
- 74 Is exorcismos memorię mandare studeat, idq; ex libris, episcopi iudicio comprobatis, & cum res postulauerit, vt eo munere fungi oporteat, id ne agat, nisi consulto, & consentiente episcopo.
- 76 Episcopus autem nemini, ne sacerdoti quidem permittat, ut id munus exequatur, nisi eius etatem, & mores probauerit.
- 77 Caueat etiam, ne intercedat vllus in exorcismis questus, neve vlla curiosa percunctatio, presertim, quę ad diuinationem pertineat.
4. quę ad sacram. vel ad sacram. cō. & pert. 78 Primo prouinciali Concilio aliqua de exorcistis constitimus, in quibus ad illius muneris, recte gerendi rationem, hæc præterea præscribenda censuimus. Ne igitur sacerdoti, clericove seculari, aut regulari, exorcismum energumenis adhibere liceat, nisi is exorcizandi facultatem scripto exaratum ab episcopo impetrarit.
- Quam facultatem, ubi quis probatus obtinuerit, hæc, quę mox infra ordine præscribentur, accurate seruet, atque exequatur.
- 79 Antequam exorcizare aliquem aggreditur, perquirat in primis energumeni, energumenęve vitam, ac mores, tum exploret actiones, & medicum, si expedire censuerit, consulat, adhibeatve, vt videat, an quod ab illo, illave agitur, fiat morbi alicuius, aut bilis atra vi; an verò sponte, ac dissimulante, an denique demonis, malorumque spirituum vexatione.
- Videat item, an ille excommunicationis vinculo irreductus unquam fuerit, anque absolutionem ritę acceperit.

80 In hoc exorcizandi munere, eiusve occasione, non modo questum fugiat; sed nè doni, aut muneris quicquam, vel minimũ capiat.

81 Ne in edibus laicalibus, locisve priuatis, sed in ecclesia, loco, aperto, & conspicuo; neque in omni quauis ecclesia, sed in ijs solum, quas certas Episcopus statuerit.

82 Neque in conspectu multitudinis; non remotis tamen arbitris, sed presentibus viris honestis, atque ætate grauibus, in ijsq; vno saltẽ, vel duobus ecclesiasticis hominibus.

Mulieri autem energumena, cum exorcismum adhibet; id præstet, duobus ætate vitaq; probatis viris, tum feminis etiam, itidem probatis, presentibus, ijsq; omnibus, si fieri potest, energumena consanguineis, aut affinis.

Mates autem alios presentes adesse, nè omninò patiatur; nisi vnum ecclesiastici ordinis hominem.

83 Nè ante orum, nec verò post occasum solis quemquam exorcizet.

84 Nè duos simul eodem tempore, sed vnumquemque sigillatim, ac separatim.

85 In huius muneris functione, grauius, piẽ, & religiosè in primis se gerat.

Quamobrem pridie illius diei, quo alicui exorcismum adhibere inceperit, se ieiunio, & oratione præparare studeat; Tum confessus conscientia ab omni culpa, pura, ac munda, magna cum humilitate, & fide, memor potestatis, quam a Domino accepit, expellendi demones, ad id munus obeundum accedat.

Si sacerdos autem est, antequam exorcismum inchoet Missa sacrũ faciat, si id commodè præstare potest.

86 Energumenis verò exorcismum nè adhibere incipiat; nisi illi primum confessi sint: ad hocq; eos cohortetur, vt omnis ante acta ruit peccata diligenti conscientia discussione confiteantur.

Tum sæpè moneat, vt precibus, orationi, & sanctis meditationibus, & pietatis studijs, atque exercitationi se dent; religiosas ecclesias, vbi sanctorum reliquia recondite sint, certis diebus piẽ visitent; ieiunia præterea, & in sexta quaq; in primis feria, quo die passionis Iesu Christi Domini memoria recolitur, religiosè amplectantur.

87 Caueat, dum exorcizat, nè energumena mulieris capiti corporive, nisi cum magna honestate, atq; cautione manum adhibeat: neve energumenam, energumenam ve altari imponat: neve quicquam aliud agat, quod offensionem præbeat.

88 Nè alijs verò exorcismis, precibus, ritibusq; ad id munus vtatur; nisi ad libri, Episcopi iudicio, comprobati, rationem præscriptam.

89 Cui nihil ab eo addi, detrahi, aut mutari fas sit.

- 90 Præscriptas has regulas, quò diligentius seruet, tabella descriptas, eo loci sibi proponat, vbi potissimum id munus geret.
5. de initian. ord. sacr. 91 Exorcistę munus, cùm sit energumenis manum imponere, à quibus, vt mali spiritus eijciantur, ieiunia, & orationes Christi Domini testimonio adhiberi iuuat: eos porro clericos, qui in exorcistarum numero ascribentur, curet Episcopus in ieiunijs, & rationibus frequentius sese exercere.
1. de Acolutho. 92 Acoluthus subdiaconos, & diaconos ad altaris obsequium assensans eis infertiat.
- 93 Lintina accendat, & deferat.
- 94 Vreolos vini, & aque ad Missę sacrificium parat.
5. de initian. ord. sacr. 95. 96 Vt Acoluthi munus, quod præter ceteras functiones, fuit, Episcopum comitari ad eam ipsam functionem, aliqua ex parte relictuatur; curet Episcopus clericos, quos in eo ordine adscripserit, eam in loco, vbi ipse est, aliquando præstare, vt opus esse censuerit; præsertim, cùm ad aliquod Episcopale munus obeundum accedit. Si quæ complures eiusdem ordinis sunt, rationem certam ineat, vt per regiones distincti, in orbem id muneris præstent.
- Videatur etiam Titulus de Missis, & Vesperis Pontif. Et de Missis Conuentualibus, & seq.*

Communia de ratione diuinorum officiorum, de quibusdam alijs diuinis officijs, ab horis canonicis.

S. V. M. M. A. R. I. V. M.

- 1 Diuinis officijs celebrandis formula præscripta.
- 2 Nihil apocryphum legendum in diuinis officijs.
- 3 Ea, ex Calendarij præscripto celebrantur, & iuxta Breuarij Romani formam. 9.
- 4 Calendarium ipsum à Magistro chori singulis annis edendum.
- 5 Si non constet, ad quem ea editio pertineat, ab Episcopo deligendum, qui illud conficiat.
- 6 Quando illud emittendum.
- 7 A quo prius recognoscendum.
Antiphonarj libri, Episcopo curante emendandi. 10.
- 8 Ecclesia inferiores regulam Cathedralis Ecclesię seruent.
- 11 Officiorum communium signum non dandum ante signum Cathedralis, vel matricis Ecclesię.

Diuinorum